

Klassresan, från statarunge till akademiker

Birger Svensson

Tillägnan

Berättelsen om min klassresa tillägnas Östra Tollstads hembygdsförening, som sedan år 1988 föredömligt arbetat med att bevara socknens och sockenbornas historia.

Inledning

Född statarunge den 29 november 1926 kan jag nu, år 2016, som pensionerad forskare och docent, blicka tillbaka på ett händelserikt liv, fyllt av många glädjestunder, men också av sorg och smärta. Sedan länge har jag bestämt mig för att skriva ned mitt livs historia för att visa att ingenting är omöjligt, bara viljan finns. Berättelsen ger mig också tillfälle att med stor tacksamhet hylla mina föräldrar, utan vars hjälp och stöd min klassresa inte varit möjlig! Kan med stor glädje och tacksamhet nämna för mig betydelsefulla personer vid namn, men undviker av hänsyn till avlidna personer att namnge mina vedersakare, inte så många men som ändå orsakade mig mycket obehag.

Barndomen

Jag föddes i Veta församling på Dragestads Västergård där mina föräldrar, Hulda och Albin Svensson var statare sedan 1922. Far var förste forare, d.v.s. hade ansvaret för ladugården med omkring 30-40 mjölkkor av låglandsras, en tjur samt ett antal ungdjur. Mor hjälpte till på gården på olika sätt, samt skötte naturligtvis hushållet för familjen. Far var inte huslig, men kunde väl klara av att koka kaffe om en nödsituation skulle uppstå. Statarfamiljen hade, som jag kommer ihåg det, en förhållandevis bra situation. Den hade bostad, naturaförmåner och en viss ersättning för sitt arbete. Detta till skillnad från många familjer, som levde i armod med stöd från socknens fattighjälpen. Jag minns från mina första år också nödhjälpsarbeten, främst borttagning av stenar på åkermark, sprängning av dessa, vidare sönderdelning av de stora stenblocken med sätt och slägga samt transport till stenkrossen där de krossades till makadam, som sedan användes som beläggning på dåtidens vägar. Vår bostad hade 2 rum och kök på nedre planet i ett tvåvåningshus, som på andra planet hade ett boningsrum (drängstugan) samt förvaringsutrymmen. Några bekvämligheter fanns inte, ved och vatten fick bäras in och diskvatten m.m. fick bäras ut. Utedass var en självklarhet.

Uppvärmningen vintertid klarades av med en järnspisel i köket samt kakelugnar med anslutna plåtkaminer i de andra rummen. Mina kontakter med gårdens drängar var mycket goda, de gillade att prata och skoja och hade dessutom en vevgrammofon, som ofta var igång. Far och mor bidrog till underhålningen genom att köpa grammofonskivor (stenkakor). Jag minns fortfarande Sven-Olof Sandbergs ”Lyssnar Du till mig kväll lilla mor?” och ”Vintergatan”. Det fanns också skivor med ganska burleska inslag till stor glädje för både drängar och statare liksom för de pigor, som ibland kom på besök. Rättare på gården var Ernst Egil, som ofta bjöd på skjuts i någon vagn och som tyckte om att prata med mig. Särskilt minns jag av någon anledning våra ”samtal” gällande kriget mellan Kina och Japan. Hans hustru Vivan var ibland min barnvakt, något som jag uppskattade eftersom hon var snäll och bussig.

Som närmsta grannar hade vi familjen Viktor och Anna Pettersson i Östergården. Min bästa vän och lekkamrat var deras yngste son Ragnar, ett år äldre än jag. Gården blev som ett andra hem för mig och där fanns mycket spännande. Här upplevde jag tröskning med slaga, för att få halm till taken, tillverkning av pumpar, framställning av potatismjöl för att nämna något. På gården fanns också ett stifttröskverk, vilket drevs med hjälp av oxar eller hästar, som drog en vandring förbunden med tröskverket, och som gav verkets cylinder stor fart och fick tröskverkets andra delar att röra sig och arbeta. Efter tröskningen skiljdes kärnorna från agnar, strårester etc. med hjälp av en handvevad fläktvanna.

Farbror Viktor hade alltid spännande saker på gång och mor Anna hade nära till kakburken. Jag minns också med glädje skridskoåkning och bandy på Möllers brunn på vintrarna liksom metning av rudor i den lilla skogssjön på sommaren. De stora grabbarna hade också byggt en karusell på isen, en s.k. slänggunga, som gick ganska fort och gjorde alla åkande yra i mössan.

Minnena far omkring, jag minns hur far och mor sorgklädda cyklade till Västra Harg kyrka då min mormor kulle begravas. Jag var sedan med till Jönköping då min farfar begravdes och träffade då faster Anna, gift och boende i London, men nu hemma för en kort tid. Hon pratade engelska med prästen, vilket imponerade på mig och jag sade till mor: ”när jag blir stor skall jag lära mig prata engelska!”

Småskolan/Storskolan

När jag sedan hösten 1933 började i Veta småskola med fröken Nordström som lärare, stod inte engelska på läroplanen. Nu gällde det att lära sig läsa, skriva och räkna samt som lite tidsfördriv rita och färglägga olika figurer. Nu fick jag också se film för första gången. Det var skolfilm som visades och där fanns bl.a. en film om ett tåg, och en om en varg. Då tåget körde rakt in i salen var det många som skrek, men tåget hade bara filmats framifrån.

Från vargfilmen kommer jag endast ihåg uttrycket: ”Androm till varnagel”, vilket vi ungar inte hade en aning om vad det betydde.

En oerhört stor omställning blev förvärvat av Lerbäck med flytt i snöyra till gården den 14 mars 1934. Från statarfamilj till självägande bondefamilj, från statarunge till hemmason! Byte av skola var också nervöst, med nya kamrater och ny fröken. Redan första dagen i Lerbäck förbereddes inträdet i Ekbackens småskola. På kvällen besökte vi familjen Malm, som mor kände sedan tidigare, för att ordna så att jag fick sällskap till skolan nästa dag. På morgonen den 15 mars sammanstrålade jag med bröderna Lennart, Olle och Folke Malm och vi promenerade till Ekbackens skola, ca 1 km, där jag utan några ceremonier placerades i första klass, som var liten och bestod av 5 flickor och 2 pojkar. Fröken Astrid Olofsson höll, ibland mycket strängt, ordning i klassen. Hon var också fordrande, d.v.s. läxorna skulle läsas och kunnas. Till rutinerna hörde också att varje söndag gå i söndagsskolan, också den ledd av fröken Olofsson. Några problem att klara läxor och andra uppgifter hade jag inte.

Sedan väntade storskolan med magister Elias Karlsson som lärare. Skolan var en B2 skola, vilket innebar att 3:e och 4:e klass arbetade ihop liksom också 5:e och 6:e klassen. Systemet möjliggjorde att en lärare ensam klarade av undervisningen. Medan 3:or och 4:or sysslade med skrivning, räkning, d.v.s. tysta ämnen, hade den andra gruppen läsning, förhör på läxor etc. En liten nackdel med systemet var att undervisningen i vissa ämnen t.ex. historia inte alltid kunde genomföras i kronologisk ordning. Vissa klasser fick börja undervisningen i historia med 1700-talet för att nästa år läsa om stenåldern.

Magister Elias var en utmärkt lärare, han brydde sig om sina elever, inte minst om dem, som hade det lite svårt för sig. Förekomst av dyslexi, synproblem etc. observerades inte alls och elevernas sociala miljö berördes inte vad jag kan minnas. Själv fick jag ibland magisterns förtroende att ensam lyssna till någon elevs högläsning innantill och förväntades då rätta till felaktigheter.

Magister Elias var oerhört idrottsintresserad och stöttade på olika sätt bygdens idrottsaktiviteter, bl.a. de skidtävlingar, som anordnades varje vinter. Skolan hade också en fotbollsplan, som gav oss möjlighet att spela fotboll på rasterna då vädret tillät. Skollaget hade inköpt gula tröjor och blå byxor, d.v.s. landslagsdressen. Matcherna mot byns ”gubblag”, d.v.s. några av byns bönder och drängar, som nått senioråldern samlade en stor publik. I skollaget spelade också de tjejer som var bättre än grabbarna. För inträdespengarna köptes nya fotbollar. Rasterna utnyttjades också till handboll, skidåkning, kälkåkning m.m., allt styrt av väderleksförhållandena. Magister Elias hade också gymnastik med oss på vissa raster. Det var enkel, klassisk gymnastik med knäna böj, armar uppåt sträck etc. Två kvällar i veckan, sommartid, användes planen av bygdens folk för spontanfotboll.

Magister Elias var utomordentligt punktlig, men en gång kom han inte i tid till lektionen och vi började undra vad som hänt. Då han, avsevärt efter utsatt tid, kom in i skolsalen,

meddelade han glädjestrålade att Sverige tagit de fyra första platserna på OS-femmilan i Garmisch 1936. Här fick hans krav på punktlighet vika för idrottsintresset. Familjens söner Erik och Fritjof blev duktiga fotbollsspelare i Gammalkils IF och dottern Ingeborg blev bl.a. Götalandsmästare på skidor. Hennes och maken Enars son Pär Arvidsson tog sedan guldmedalj i simning vid OS i Moskva 1980! Det finns uppenbarligen idrottsgener i familjen!

Magister Elias behövde inte ta till några hårda metoder för att hålla ordning i salen. Blev det lite livligt sparkade han till på katedern eller knackade med pekpinnen. Elever, som hade svårigheter att sitta still, flyttades mildt fram till första bänk. Lektionerna var stilla och några livliga diskussioner uppstod sällan. Jag glädde magistern med följande svar då han ställde denna fråga: "kan ni säga några olika potatissorter?" Snabbt räckte jag upp handen och svarade: "jordpära och träpära", ett svar, som fick magistern att snabbt vända sig mot svarta tavlan för att ingen skulle se hans skratt.

Tiden i Ekbackens skola avslutades sedan med två perioder i fortsättningsskolan, också kallad sexveckorsskolan. Jag minns särskilt undervisningen i praktiska saker, som att skriva räkningar, ansökningar, olika typer av brev m.m. Kunskafer, som säkert blev till nytta för många senare i livet. Jag trivdes bra i skolan, höll mina betyg uppe och kallades ibland för professorn eftersom jag oftast kunde svara på ställda frågor under lektionerna.

När skolan var slut var det en självklarhet att "gå och läsa", d.v.s. genomgå en kyrklig kurs, som avslutades med konfirmation och nattvard i socknens kyrka. Intresset för undervisningen var väl lite svalt, men kännedomen om att förhör skulle hållas första konfirmationsdagen ökade intresset. När pingsten kom och förhöret hölls, blev det lite förvirring eftersom kyrkoherde Bohms frågor var oerhört komplicerade och således svåra att svara på. Detta påpekades också av några föräldrar efteråt med konstaterandet: "han kunde ju själv inte svara på vad han frågade om!" Från nattvardsgången andra dagen har jag bara goda minnen tillsammans med ett lite burleskt. När alla konfirmanderna fått vin var det kyrkoherdens tur och när han fört bägaren till munnen hörde de, som var nära, kommentaren från en av konfirmanderna vid altarringen: "Han tog ju två klunke!". Förhoppningsvis hördes inte detta ute i församlingen.

När skolan var slut fanns mycket att göra hemma på gården, men mor tyckte att jag borde lära mig lite mer än jordbruksarbete. Hon ordnade så jag fick praktisera som bodknodd i Björkö lanthandel där Sture Kellander först var föreståndare för att sedan överta och driva rörelsen. Jag fick senare också jobb hos Einar Wiqvist i Sya, beroende på att hans bodbiträde inkallats till beredskapstjänstgöring. Om lanthandeln berättas i en separat uppsats. Här skall bara betonas att tiden som bodknodd var mycket lärorik, inte minst då den träning, som erhöles i samvaron och kontakten med bygdens människor, en praktisk social utbildning av stort värde. Lärdomen att artighet och vänlighet alltid lönar sig blev också viktig genom livet.

Bara något år efter skolans slut började jag läsa på korrespondens. Drömmen var att ta realexamen, men mina föräldrar bromsade mig turligt nog. Det fick bli separata brevkurser i svensk grammatik, uppsatsskrivning, aritmetik, algebra m.m. Snabbt erfor jag att studier per korrespondens är otroligt krävande och att jag nog inte skulle ha klarat av examensläsning. Nu blev det så småningom andra studielösningar via folkhögskola, lantmannaskola och vuxengymnasium. Samtidigt måste poängteras att jag senare hade en enorm nytta av de kunskaper, som inhämtats via Hermods brevkurser.

Mitt stora intresse var fotboll,(se separat), men det gavs också tillfällen till föreningsliv, folkdans och naturligtvis nöjesliv. Detta dominerades av SLU-möten, sommarfester och små privata tillställningar. Deltagandet i gymnastik och folkdans kvällstid på Lunnevad gav kondition samt danskunskaper, som var betydelsefulla. Vårt folkdanslag gav många uppvisningar genom åren. Transportmedlet var cykel, vilket begränsade området för nöjesutövande till en radie av ca 2 mil. Först i början på 1950-talet hade bilen, på gott och ont, gjort det möjligt att utöka detta. Frånsett ett par år som tävlingsledare i socknens SLU-avdelning blev insatserna i föreningslivet blygsamma. De två plöjningstävlingar som jag anordnade, en med hästar och en med traktorer, minns jag dock med stor glädje. En tävling i rättstavning blev inte så populär eftersom jag bara valt ut mycket svårstavade ord, vilket gjorde att felen blev alltför många och resultatet missvisande.

Klassresans start

Tidpunkten för den verkliga början på min klassresa är svår att säkert ange. Våren 1945 är dock viktig i detta sammanhang. Då kom agronom Ivar Ighe på besök för att upprätta en täckdikningsplan för Lerbäck. Han var vintertid lärare på Lunnevads lantmannaskola och när han vid en kopp kaffe samtalade med mina föräldrar, berättade de om mitt studieintresse. Han tyckte då att vinterkursen på Lunnevads folkhögskola kunde vara en lämplig början. Han ringde därför till Rektor Per Söderbäck och med mina föräldrars medgivande anmälde han mig till vinterkursen 1945-46. Jag kände ju väl till Lunnevad eftersom vi hade gymnastik och folkdansövningar där varje vecka under vintern. Nu blev jag till min stora glädje elev och fick möjlighet att tillägna mig viktiga kunskaper. I vinterkursen ingick alla grundläggande ämnen; svenska, matematik, historia, kemi, fysik och eleverna fick träning i att hålla korta anföranden. Gymnastik och korgboll höll konditionen uppe. Studierna på folkhögskolan passade mig mycket bra och det stod tidigt klart att jag nästa läsår skulle fortsätta på Lunnevads lantmannaskola. Vinterkursen gav en mycket bred kunskap även om några mera komplicerade sammanhang inte berördes. Det skulle senare, d.v.s. på lantmannaskolan, visa sig kunskaperna från folkhögskolan var mycket användbara och därmed värdefulla.

Lantmannaskolan

Redan tidigt under folkhögskolekursen stod det klart att jag skulle gå lantmannaskolans vinterkurs 1946-47. Några direkta framtidsplaner fanns inte då, men att lära sig grunderna i lantbruket ansåg både mina föräldrar och jag själv som viktigt. Rektor Åke Wallinder och agronom Ivar Ighe var utomordentligt bra lärare och höll alltid intresset uppe. I mera grundläggande ämnen hade de hjälp av folkhögskolans lärare, även de av god klass. Under kursen i lantmannaskolan ansträngde jag mig ordentligt. Detta resulterade i höga betyg, bl.a. stort A i kemi, men trots allt var inte detta det viktigaste. Avgörande för min framtid blev rektor Åke Wallinders information om Specialgymnasiet på Hvilan i Åkarp där man kunde avlägga studentexamen för vidare inträde till bl.a. Lantbrukshögskolan. Efter ett par personliga samtal i slutet av kursen bestämde jag mig att detta skulle bli min studieväg. Mina föräldrar hade inget att invända mot dessa planer.

Problemet var att nu väntade militärtjänstgöring på Kungl. Livgrenadjärregementet, I4 i Linköping. Inryckning och introduktion vållade inga problem, men tjänstgöringstiden om ett år, verkade lång, men måste accepteras. Under rekryttjänstgöringen fick den som så önskade tillbringa två månader i skogarna i trakten av Gullringen med att hugga ved eftersom Sverige hade bränslebrist. Detta betydde att vi bodde i tält, fick kronans mat samt en blygsam ersättning för varje kubikmeter ved som höggs. Jag hoppades att skogsarbetet skulle medföra att jag inte blev uttagen till plutonchefsskolan, som varade i ytterligare 6 månader. Det visade sig dock när rekryttjänstgöringen efter ett år var klar, att jag, trots skogsarbetet, tagits ut till utbildningen av plutonchefer. Resultatet av denna blev för min del goda resultat och vidare uttagning till officersutbildning på Kadettskolan, Karlberg. Visserligen fördröjdes mina studieplaner, men att få komma till Karlberg var ju lite av en dröm, som nu gick i uppfyllelse. Dessutom fick den som klarat utbildningen en premie om 3000 kr, som 1949 var en ansevärd summa. Den militära utbildningen betydde också att jag fick meriter för inträde på Lantbrukshögskolan! Jag hade också möjligheter att få studera på Forsvarets läroverk i Uppsala, men målet att bli agronom ville jag inte överge. Fortsättningen på min militära bana blev antagning som reservofficer med kapten som slutgrad. Jag gjorde sedan åtskilliga kurser samt repmånader med krigsplacerade förband fram till 1974. Då hade jag utöver de två första åren i militärtjänst ägnat 337 dagar åt kurser och förbandsövningar. Särskilt värd att minnas är den repetitionsövning på Vikbolandet, som genomfördes så nära verkligheten som möjligt. Frånsett att Sverige inte var i krig genomfördes mobilisering, inryckning, utrustning och fingerade strider, som hade det varit verklighet. Betyget för den bataljon jag tillhörde liksom för det kompani, som jag förde befälet över, blev väl godkänt.

Erfarenheterna och lärdomarna från det militära har för min del varit oerhört värdefulla, främst då det gäller organisation och ledning av olika verksamheter. De militära reglerna om ledningens principer kan sammanfattas med följande ord: "Omsorg om truppen", en

anvisning, som i hög grad borde gälla också i det civila: ”Omsorg om personalen”. Som lärare blev ”Omsorg om studenterna!” en viktig princip. Jag har alltid försökt att verka i denna anda, och lyckats för det mesta. Samtidigt bör påpekas att denna omsorg ibland inte ens är märkbar i forskarsamhället! Den pedagogik, som vi fick lära oss, främst på kadettskolan, var också utomordentligt användbar även i det civila livet och blev till stor nytta när jag så småningom började undervisa på Lantbrukshögskolan.

Tenhults lantmannaskola

Hemkommen från Karlbergs kadettskola följde en månads trupptjänstgöring på I4 och samtidigt planerades fortsättningen på studierna. Det var klart att jag till hösten skulle börja på Lunnevads Folkhögskola och läsa den s.k. övre avdelningen med en undervisning, som låg i nivå med realexamen. Bra vitsord från denna kurs öppnade nog vägen till Specialgymnasiet på Hvilan. Sommaren 1949 blev elev jag på Tenhults lantmannaskola, där rektor Alf Hermelin med sina medarbetare såg till att vi lärdes oss mycket om jordbruk. Vi fick som avslutning på kursen upprätta en driftsplan för ett lantbruk, vars storlek och driftsriktning vi själva bestämde. Från Rektor hade dock påpekats att gården borde bedriva både växtodling och husdjursskötsel. Driftsplanen krävde mycket arbete och mycket kunskap måste inhämtas, men arbetet gav stor tillfredsställelse då den som sista insats i kursen godkändes. Värt att nämna är också kursens utbildning till kontrollassistent, som gav yrkeskunskap, vilken snabbt kunde omsättas i ett jobb.

Lunnevads Folkhögskola, övre avd

Studierna på Lunnevads folkhögskolas övre avdelning började ganska nära slutet av kursen på lantmannaskolan. För min del var jag väl bekant med Lunnevads miljö liksom med de flesta av lärarna. Studiemiljön var utmärkt bra, med stora möjligheter att anpassa studierna till egna intresseområden. Jag gavs tillfälle att läsa matematik och tyska samtidigt som personliga intressen kunde odlas. Tidigt blev jag vald till ordförande i elevkåren, ansvarsfullt, men också trevligt med nära kontakter med rektor, lärare och elevkamrater. Frånsett ett känsligt ärende, som handlade om kortspel om pengar, förekom inget obehagligt. Viktigast för ordföranden var att vid olika tillfällen hålla tacktal och här kom den militära träningen i att tala till trupp så att alla hör och alla förstår, väl tillpass. Med tanke på att jag skulle söka till Specialgymnasiet blev studietakten ganska hög. Några betyg i olika ämnen delades det inte ut, bara omdömen om gjorda framsteg där jag i samtliga fall erhöll högsta betyget Berömlig!

Specialgymnasiet Hvilan

Specialgymnasiet inrättades 1931 och var då avsett att ge de studerande, som klarat examensfordringarna, behörighet att studera vid Lantbrukshögskolan eller Mejerihögskolan. Senare kom examen att helt jämföras med studentexamen på reallinjen. Terminerna var tre, Nollan, Ettan och Tvåan, dock av olika längd, ettan omfattande hela 11 månader. Den totala studietiden var 2 år och 1 månad. Av denna tid var 4 månader ferier. Första terminen, Nollan, var utan tvekan den mest krävande. I min kurs med 25 studerande från början fanns bara 15 kvar då ettan sedan började på hösten. Samtliga klarade sedan ettan, tvåan och studentexamen utan problem. Krävande studier i 11 månader i följd tog på krafterna och lyckan att ha klarat kursen och få fortsätta i tvåan med examen som slutmål var obeskrivlig. Intensiteten liksom spänningen när sedan examensdagarna efter lite mer än två år inträdde var hög. De muntliga förhören, ledda av respektive lärare, men med skolöverstyrelsens representanter som kontrollanter, var påfrestande. När sedan resultatet tillkännagavs och alla i klassen klarat sin studentexamen, satt på sig den vita mössan och burits runt på skolgården av ettorna var lyckan fullkomlig. Studentfesten på Bjärreds Saltsjöbad blev ett minne för livet. För mig blev glädjen oerhört stor då jag fick mitt betyg. Stort A i kemi, fysik och biologi, litet a i övriga ämnen utom i matematik där bara AB blev resultatet. Därmed var också inträdet till agronomstudierna på Lantbrukshögskolan säkrat. Träffade vår granne dagarna efter studentexamen. Han frågade vad jag skulle göra nu då examen var klar och när jag berättade att det väntade 4-5 års studier på Ultuna, såg han förvånat på mig och sade: ”Blir Du aldrig färdigstuderad?”

Sommaren 1952

När studentexamen på Specialgymnasiet var klar och avfirad, reste jag hem. Där väntade mina föräldrar och goda vänner med gratulationer och blommor. Det tog mig några veckor att återhämta mig från ansträngningarna på Hvilan. Jag ville dock ha något att göra och gärna tjäna några kronor. Cyklade därför nästan omedelbart in till Linköping och besökte arbetsförmedlingen. Talade om vad jag hade för meriter och erfarenheter. På mindre än en minut hade handläggaren hittat ett jobb, som passade mig perfekt. Sveriges Utsädesförening hade en filial på Tornby gård i utkanten av Linköping. De sökte en sommarassistent för skördejobb samt med insikter om jordbruksarbete, växtodling etc. Jobbet passade mig utmärkt bra och chefen, dr Wählstedt, hälsade mig välkommen. Arbetsdagens schema blev då följande. Tidig uppstigning, frukost och sedan cykel till Mantorps station, tåg till Linköping, cykel till Tornby där arbetet började ca 07.15. Sedan hem på kvällen med hjälp av cykel och tåg. Arbetet passade mig perfekt och efter ett första test på min arbetsförmåga, blev jag väl mottagen av alla. Väl hemkommen från Hvilan kunde jag också till min stora

glädje återvända till Gammalkils IF för att spela seriefotboll sommaren- hösten 1952. Jag fick dock senare 1957 ännu ett tillfälle att spela för Gammalkils IF, nämligen då föreningen firade sitt 25-årsjubileum.

Kungl. Lantbrukshögskolan

I slutet av oktober 1952 anlände jag med tåg till Uppsala för att sedan ta mig ut till Höjdvägen i Graneberg där studentkåren ordnat ett rum åt mig. Även om det var möjligt att åka spårvagn var det av kostnadsskäl cykel som gällde. Hyran för rummet var 50kr per månaden, värdfamiljen var mycket trevlig och i ett annat rum bodde en ultunesare och i en liten garderob en mus.

Lördagen den 1 november samlades studenter tillhörande årskurs -52 utanför Depris för att sedan i aulan officiellt skrivas in som agronomie studerande vid Kungl. Lantbrukshögskolan. Eftersom det var lördag var det inte många personer i rörelse. Vi som kom från Hvilan kände ju varandra, vilket kändes tryggt. Jag stötte också samman med två studenter på redan inskrivna på Lantbrukshögskolan, vilka jag kände väl, men som nu var ytterligt reserverade och knappt ville prata. Anledningen förstod jag först på måndagen då småtingveckan började. Mottagningsceremonierna var kraftfulla och intensiva och varade hela veckan. På lördag kväll skedde sedan upptagningen i studentkåren och då blev årskurs -52 ultunesare på riktigt! Själv fick jag kärnamnet URAN, ett namn som fortfarande används av den inre kretsen. Så började Ultunatiden med att bygga upp ett kamratskap, som fortfarande är obrutet!

Studierna, som startade med föreläsningar och laborationer i kemi, var verkligen högskolemässiga. Detta betydde att den enskilde studenten hade ansvaret att följa undervisningen, liksom ansvaret för sin utbildning. Samtidigt fanns stora valmöjligheter i uppbyggnaden av det som skulle bli en agronomexamen. Dels kunde olika inriktningar väljas, dels fanns det inom varje inriktning stora möjligheter att låta det egna intresset styra valet av ämnen. Sålunda fanns då det gäller jordbrukslinjen, som jag valde, huvudinriktningarna hydroteknik eller växtodlingslära. Valet av växtodlingslära var självklart för min del. Det var också upp till den enskilde studenten att själv att i samråd med ansvarig lärare bestämma tidpunkten för tentamen. Skrivningar förekom sparsamt och då i ämnen med lågt betygsvärde. Föreläsningarna var av lite skiftande kvalitet och dessutom frivilliga. Däremot var laborationer och övningar obligatoriska, vilket något begränsade studenternas frihet.

För den som kom från Specialgymnasiet, van vid lektioner från 08 till 16 och med läxläsning på kvällarna liksom på helgerna, var studierna på Lantbrukshögskolan rena semestern. Nu fanns tid för nöjen, för idrott, för folkdans m.m. För min del blev jag vald till Studentkårens sekreterare för verksamhetsåret 1953–54, en befattning som jag uppskattade mycket. Sedan följde ett år som studentkårens ordförande 1954–55. Året började med en mycket tråkig

händelse beroende på att stölder av pengar förekommit i omklädningsrummet. Misstankar fanns och genom att gillra en fälla togs den skyldige på bar gärning. Även om polis och myndigheter skötte ärendet var det för min del oerhört tragiskt att medverka till att en Ultunesare ställdes inför rättsvisan. Studentkårens reaktion blev, i samförstånd med kårens Inspektor, att vederbörande aldrig får bära kamratringen. Denna episod förmörkade ordförandeåret något, men året var för övrigt mycket positivt. Höjdpunkten var Luciabalen med professor Ingmar Hedenius som högtidstalare. Han var just då aktuell med sin mycket omdiskuterade bok "Tro och Vetande". Nervös höll jag hälsningstalet, men fann sedan tillmin glädje att professorn trivdes bra bland Ultunesarna, stannade över sexan och deltog i sången och det allmänna glammet.

Sommaren 1955 gick årskursens studieresa till Tyskland och i min sångbok står: " Vid Mosel och vid Rhen, blev kvällen ofta sen". När året som ordförande var tillända började slutspurtan fram till agronomexamen. I februari 1956 slutade föreläsningarna, jag tenderade efterhand kvarvarande ämnen samt började examensarbetet vid institutionen för växtodlingslära. Titeln på arbetet var: "Studier över några tillväxtreglerade ämnens effekt på höstvet". Handledare var laborator Ewert Åberg. På sommaren arbetade jag som extra assistent med bl.a. sortering av Behms kornmaterial. Kontakterna med institutions ledning och då främst Ewert Åberg ledde till att när jag efter 4 års studier avlagt agronomexamen på hösten 1956, blev ombedd att stanna kvar vid institutionen. Ewert Åberg visste att det skulle komma in pengar till potatisforskning i början av 1957. Jag blev naturligtvis glad över att få stanna kvar i Uppsala särskilt med tanke på att Margit och jag var nygifta och att hon ännu inte var klar med sina studier eftersom hon var inskriven 1954. När allt var klart och jag lovat att stanna kvar vid institutionen ringer rektor Per Söderbäck från Lunnevals folkhögskola och erbjuder mig ett lärarjobb. Hade han ringt några dagar tidigare då jag inte visste något om arbetet på institutionen hade jag troligen accepterat. Möjligheten att få arbeta på Lunneval där jag tillbringat tre vintrar plus många kvällar med folkdans och gymnastik samt att få återvända till min hembygd hade jag nog inte kunnat motstå. Nu var det inte aktuellt eftersom jag lovat att stanna kvar vid institutionen för växtodlingslära.

Potatisforskning 1957–1991

De planer, som Ewert Åberg dragit upp förverkligades. Den 15 januari 1957 tillträdde jag en befattning som försöksassistent vid Statens Jordbruksförsök samtidigt som jag skrevs in som licentiand vid Inst. för växtodlingslära. I december 1956 hade en grupp ledande personer inom jordbruksforskning och potatisnäring haft ett sammanträde och då pekat ut de områden som skulle omfattas av de kommande undersökningarna. Min första uppgift blev att i enlighet med dessa beslut utforma försöksplaner för de fältförsök, som skulle genomföras, samt att parallellt med detta göra upp en plan för mitt licentiatarbete. Tiden var

knapp med mycket administration, försöksplaner skulle sändas ut, utsäde skulle anskaffas och skickas ut till de försöksgårdar och hushållningssällskap, som utsetts till försöksvärdar. Vidare måste särskilda kupningsaggregat inköpas till vissa fältförsök. Min utbildning i försöksteknik och statistik gjorde att jag utan besvär klarade av planläggningen. Den personkännedom, som bl.a. ordförandeskapet i LHS givit mig, var nu ovärderlig och underlättade kontakterna med försöksutförarna. Stor hjälp fick jag av min chef Lars S. Agerberg. Andra arbetsuppgifter i början av år 1956 var att planlägga mitt licentiatarbete, som kom att behandla bildningen av stoloner och knölar. Det blev också tid över för att påbörja litteraturöversikter om potatisskorv, beståndsuppbyggnad samt potatisens kvävegödsling. Allt fungerade väl och när jag sedan rapporterade första årets resultat till bl.a. Sveriges Potatisodlares Riksförbund fick jag många lovord. Den första försöksperioden omfattade tre år d.v.s. 1957–1959 och allt fungerade som planerat. Resultaten publicerades och licentiatarbetet gick också planenligt.

I tentamen för professor Osvald den 21 juni 1959 erhöll jag vitsordet Berömlig. Den 24 februari 1960 fick jag intyget på att jag avlagt agr. lic.-examen och kunde därmed rikta in mig på mitt doktorsarbete.

Cornell University

I slutet av år 1960 ledigförklarades ett antal Kellogg-stipendier för studier i U.S.A. Jag sökte ett av dessa med en önskan om att få komma till Cornell University och där arbeta med professor Ora Smith. Han var den tidens absolut främste inom området potato processing, d.v.s. industriell framställning av potatisprodukter som chips, pommes frites och potatismospulver. Jag hade turen att tilldelas ett stipendium och under 6 månader vistades vi i U.S.A. Jag lärde känna Ora Smith och hans kollegor och fick genom honom också kontakt med de flesta ledande potatisforskarna i U.S.A., kontakter, som blev enormt viktiga och nyttiga efter hemkomsten eftersom svensk livsmedelsindustri börjat att på allvar intressera sig för potato processing.

Undervisning/utbildning

När jag våren 1962 kom tillbaka till Lantbrukshögskolan väntade en stor omorganisation av forskning och försöksverksamhet. Dessutom skulle en ny studieordning börja gälla den 1 juli 1962. Övergången måste nu organiseras så att de studenter, som skrivits in enligt gamla studieordningen skulle få slutföra sina studier enligt denna. Jag fick i uppdrag av professor Börje Åberg, som var ordförande i undervisningsnämnden, att i samråd med institutionernas prefekter och studierektorer organisera denna övergång. Jag lyckades genomföra uppdraget till allas belåtenhet och fick för egen del tack vare detta arbete en

mycket god insyn i undervisningens organisation. Detta blev till stor nytta och hjälp när jag sedan fick förtroendet att vara studierektor vid institutionen för växtodling.

Något senare ändrades benämningen på kurserna omfång från betyg till poäng. Detta betydde att t.ex. 2 betyg motsvarade 20 poäng, vilket då skulle kräva 20 veckors studier. Omläggningen som från början var av rent teknisk art kom dock att efterhand skapa problem. Detta beroende på att det nya systemet tillät kurser på 2–3 poäng. Dessa kurser s.k. snuttkurser vållade problem med schemalaggningsen, men kurserna måste få genomföras. Förändringen medförde dock en hel del extraarbete för studierektor och lärare.

Efterhand blev jag involverad i undervisningen, först som föreläsare om potatisodling senare som studierektor, kursledare, handledare för examensarbeten m.m. Tidigt skrev jag efter samråd med Ewert Åberg ett kompendium, som sedan uppdaterades ca var tredje år. Under 80-talet då Bengt Bodin disputerat blev han medförfattare och år 1996 gavs den sista boken ut.

Doktorsarbete

Det experimentella arbetet för agr. lic. gav många värdefulla erfarenheter dels då det gällde teknik, dels då det gällde förståelsen av potatisen som experimentell växt. Potatisen är ju mycket känslig för olika ingrepp och populationerna har ofta stora spridningsmått. Detta betyder att skattningar blir osäkra såvida inte stora prov tas ut. Eftersom detta i sin tur kräver stora arbetsinsatser utvecklade jag en annan princip, nämligen att på olika sätt homogenera bestånden för att minska variationen bl.a. i ståndens storlek. Genom att stansa ut groddar med en bestämd mängd sättknölssubstans per grodd kunde homogena bestånd med samma antal stjälkar per stånd byggas upp och effekterna av olika åtgärder sedan bestämmas med god säkerhet. Metodiken är inte invändningsfri, men har många fördelar. Antalet individ per prov blev ändå högt och då många parametrar bestämdes blev datamängden mycket stor. Skulle dessa data ha behandlats i en Facit räknemaskin för hand hade tidsåtgången blivit enorm, d.v.s. genomförandet av de statistiska beräkningarna skulle knappast ha varit möjliga. Nu fanns emellertid en dator att tillgå, en IBM 1620 med kortläsare och tabulator. Tack vare denna maskin och Kjell Ölmestrands skicklighet att programmera blev beräkningarna relativt lätta att genomföra. Avhandlingen var den andra på Lantbrukshögskolan, där dator använts för beräkningar. Endast andre opponenter gav ett försiktigt erkännande för användningen av dator i arbetet. Det skall påpekas att misstron mot datorer vid denna tidpunkt var ganska stor bland forskarna på lantbrukshögskolan. Avhandlingen tillsammans med övriga publikationer gav mig senare docentkompetens.

Hedersledamot LHS 1970

Lantbrukshögskolans studentkår, LHS, senare Ultuna Studentkår, ULS, har allt sedan 1952 legat mig varmt om hjärtat. Efter att ha varit sekreterare och ordförande i kåren samt dessutom ett par år varit ordf. för LHS IF, blev jag 1963 tillfrågad om jag ville bli styrelsens 5:e ledamot och då efterträda Olle TRULS Johansson, som i 11 år innehåft befattningen. Svaret blev naturligtvis ja och åren 1963–1969 hade jag förmånen att arbeta nära de unga ultunesarna. Jag blev också tillfrågad om jag var villig att svara för genomförandet av en utbildningskonferens. Mitt intresse för detta var stort och via kontakter med Rektor och med landhövding Edenman, styrelsens ordf., utformades ett program av min arbetsgrupp och konferensen genomfördes med bl.a. jordbruksminister Ingemund Bengtsson som gäst. Intresset var stort och motionshallen fylldes med åhörare. Betyget blev också högt och för min del blev en av belöningarna att jag valdes till hedersledamot i LHS. Enligt Gunnar Torstensson det finaste man kan bli på Ultuna. Installationen skedde vid Luciabalen 1970. Har sedan tillsammans med Gabriella Hammarskjöld utformat en modell för Studentkårens råd, som fortfarande används. Intresset studentkåren ger också många tillfällen att träffa och samtala med de unga ultunesarna, vilket är oerhört vederkvickande och säkerligen också mycket förnyande! Studentkårens arbete för den studiesociala miljön kan inte nog berömmas och det är för mig obegripligt att ganska många av studenterna ställer sig utanför kåren, men drar samtidigt nytta av kamraternas arbete. Solidaritet tycks för ganska många av SLU:s studenter vara ett okänt begrepp!

Potatiskurser 1962–1991

Efter disputationen kunde min tid ägnas åt undervisning och forskning. Samtidigt gav det omfattande samarbete mellan olika parter inom potatisnäringen många möjligheter. Behovet av undervisning/information om potatis påtalades, liksom att denna borde riktas mot odlare, rådgivare, lärare, tjänstemän m.fl. Tankarna utvecklades till en kursverksamhet riktad till alla som var verksamma inom potatisnäringen. År 1962 anordnades en sådan kurs i Jönköping och följdes sedan av en kurs 1967. Sedan kom det att dröja tills 1975 då nästa kurs anordnades. Sedan intensifierades kursverksamheten och fram till 1993 hade 13 separata kurser anordnats. I samtliga dessa medverkande jag som organisatör, kursledare, föreläsare m.m.

Potatisdagar, potatisforskardagar 1958–1991

Kursverksamheten vände sig framför allt till forskare och rådgivare inom potatissektorn. Det fanns dock ett stort behov av kontakter och samtal för alla verksamma inom potatissektorn. Redan 1958 anordnades därför en sammankomst för att där ge information om

uppnådda resultat, framtida planer etc. De följande åren, d.v.s. 1959–1964, anordnas liknande informationsträffar. År 1965 tog Inst. för växtodling över ansvaret för vad som då kallas ”Potatiskonferensen” senare benämnd ”Potatisdagen”. Fram t.o.m. 1991 hade 18 potatisdagar genomförts. Vid de flesta dessa var jag huvudansvarig för organisation och innehåll och deltog inte sällan också som föreläsare.

Potatisdagarnas program var alltid allmänt hållet, med betoning på aktuella resultat och frågeställningar. Med tanke på att endast en ringa del av deltagarna arbetade med forskning var det inte lämpligt att ägna tid åt forskningens problematik, t.ex. metodikfrågor. Behovet att ge potatisforskarna möjlighet att träffas och diskutera bl.a. metodfrågor var i början av 1970-talet stort. Det var därför naturligt att en Potatisforskardag anordnades 1972 med Institutionen för växtodling som värd. Fram till år 1991 arrangerades sedan 10 potatisforskardagar med olika värdar. Jag deltog i samtliga, ofta som ansvarig och som föreläsare.

European Association for Potato Research, EAPR

Den europeiska organisationen för potatisforskning, European Association for Potato Research EAPR, bildades i Lund 1957 och kom att spela en stor roll för mina kontakter med kollegor inom Europa. Jag var med på konferensen i Lund 1957 och kom senare att som medlem delta i många av deras kongresser, jag var dessutom under några år ordförande i en sektion samt var ansvarig för ett sektionsmöte på Ultuna. Kontakterna med både den amerikanska och den europeiska potatisforskningen var oerhört värdefulla och påverkade också den svenska potatisforskningen mycket positivt. Det känns mycket glädjande att EAPR:s förste president Fil.dr. Börje Emilsson, chef för IVK, d.v.s. Johnsonslinjens institut i Nynäshamn, blev min gode vän samt också min egen opponent vid min disputation. Han skulle naturligtvis, med hänvisning till hans kompetens, ha utsetts till lärarkollegiets opponent, men av någon oförklarlig anledning blev det inte så.

Publikationer

Till en forskares viktiga uppgifter hör att i skrift redovisa resultaten av de undersökningar som gjorts samt att på grundval av dessa samt tidigare känd kunskap klarlägga det aktuella kunskapsläget samt med hjälp av dessa kunskaper förändra eller rätta till odlingsteknik etc. För min del innehåller min produktion av skrifter två tunga bidrag till kunskapen om potatisen dels licentiatavhandlingen från 1960, dels doktorsavhandlingen från 1966. Båda skrifterna behandlar potatisen som experimentell växt. Målet var att finna metoder med vars hjälp undersökningar kan göras säkert och rationellt. Resultat och erfarenheter kom sedan att påverka utformningen av kommande experiment med potatis vid institutionen. Jag fick

också vetenskap om att doktorsavhandlingen blev viktig för ett forskarlag i Skottland, som arbetade med att konstruera en datormodell för potatisens tillväxt. I Kanada genomfördes senare en undersökning med mina idéer som förlaga. Viktigare är dock att resultaten fortfarande är giltiga och kan ligga till grund för planering av nya experiment! Det skänker mig mycket stor tillfredsställelse efter nästan 50 år och jag tänker då på Denny som 1933 skrev om potatisens utveckling och påpekade fakta, som jag i mitt arbete 20 år senare fann vara av stor betydelse! Rapporteringen av erhållna resultat är fundamental och jag har alltid strävat efter snabb publicering. Detta mål uppnåddes och jag kan idag i mitt arkiv, utöver avhandlingarna, finna 30 publikationer, där jag är ensam författare samt ungefär lika många där jag har någon av mina medarbetare som medförfattare.

I en artikel i kårtidningen Ultunesaren framförde jag 1970 uppfattningen att forskarna borde delta i samhällsdebatten. Detta eftersom de besitter viktig kunskap liksom att samtalen på kafferaster och luncher visar att de också har åsikter. Artikeln väckte en storm av protester, det verkade som vissa forskare betraktade det vara under sin värdighet att medverka i en sådan diskussion. Det blev dock bättre med åren och själv levde jag som jag lärde och har publicerat en stor mängd artiklar av rådgivande karaktär samt artiklar som diskussionsinlägg i viktiga frågor för svenskt jordbruk m.m.

Jag har alltid varit intresserad av historia och då jag blev ombedd att skriva LHS historia 1982 med anledning av kårens 50 år accepterade jag med glädje. Historiken finns införd i den skrift som SLU gav ut 1982 med anledning av att det var 50 år sedan Lantbrukshögskolan startade. Jag fick också förtroendet att skriva en historik över Sveriges Potatisodlare Riksförbund samt en över Svensk Matpotatiskontroll i samband med organisationens utveckling 1991. Stor glädje beredde också författandet av en historik över kårtidningen Ultunesaren, som 2008 utkom med sin 70:e årgång. År 1966 hade Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien vänligheten att ge ut mina två uppsatser,

SVENSK POTATISODLING

Utveckling under 1900-talet

samt

POTATISEN I FORSKNING OCH UNDERVISNING

Institutionen för växtodlingslära 1957–1991

Tillsammans ger de två uppsatserna en ganska detaljerad information om den mycket positiva utveckling inom potatisområdet, som skedde under perioden 1957–1991.

Min ledstjärna har varit och är att endast väl grundade fakta kan ligga till grund för planering av framtida verksamheter. Dogmatik och ideologi har ingen plats i forskarsamhället lika lite som i ett modernt jordbruk. Ingemar Hedenius tankar om Tro och vetande är fortfarande aktuella, frågan ställd på sin spets: ”Kan en forskare också vara troende?” förtjänar att

begrundas. Eftersom kristendomen alltid predikar sanning borde den kunna besvaras med ja.

Medarbetare

Förutsättningen för att lyckas genomföra försöksverksamhet och forskning är att ha goda medarbetare. Jag hade turen att som utomordentligt duktiga och ambitiösa assistenter få Haldo Carlsson, Carl-Gunnar Hagman, Evan Westerlind, Bengt Bodin, Björn Andersson m.fl.

Extra arbetskraft hämtades från studenter, som gärna sommarjobbade. Dessutom fanns som assistenter en grupp duktiga tjejer, som med stor entusiasm och skicklighet medverkade i olika arbeten och således i hög grad bidrog till det goda resultatet. Den administrativa personalen på Statens jordbruksförsök och Institutionen för växtodling förtjänar också en varm eloge för sitt utmärkta arbete till stort gagn för potatisforskningen.

Diverse

Berättelsen om min klassresa blir summarisk, mycket har utelämnats, främst sådant som är så personligt, att det är ointressant för utomstående. Mitt förhållande till golfsporten förtjänar dock att omnämnas. Första kontakten med sporten skedde i USA hösten 1961. Margits morbror John Alvar, utvandrad till USA på 20-talet och nu företagare i Kentucky besökte oss i Ithaca. Han hade alltid golfbagen i bilen och nu besökte vi en golfbana nära vår bostad. Försöken att träffa bollen var inte helt lyckosamma. Återkomna till Uppsala läste jag i tidningen att Upsala Golfklubb skulle inviga sin nya bana på Håmö. Intresserad av golf åkte jag dit och fick då se golf på nära håll. Invigningen var stilfull och uppvisningsspelet bra. Några dagar senare åkte jag ut till klubben för att få information om medlemskap m.m. Jag fick då rådet av intendenten Folke Nyman att börja träna, ta lektioner och gå med i klubben 1966. Så skedde och detta var början till ett medlemskap som varade t.o.m. 2005. I 40 år tränade jag och spelade golf med stort nöje. Senare fick jag veta att professor Hugo Osvald var en av grundarna till Upsala Golfklubb. I början av 70-talet blev jag engagerad i det ideella arbetet, ledde Riksgolfen, satt med i styrelsen, var redaktör för klubbens tidning för att avsluta arbetet med att reda upp klubbens arkiv, digitalisera ca 1300 fotografier, se till att arkivalierna placerades på Folkrorelsearkivet. Vidare skrev jag en historik över klubben som gavs ut 1999. Golffronderna blev många, en del bra, en del dåliga, den bästa landade på 59 slag netto, vilket får anses minst lika bra som hole in one. Tyvärr förorättades och förolämpades jag av någon anledning av någon eller några i klubbens ledning varför jag arg och ledsen och utan att ha fått minsta tack för alla timmar jag lagt ned, begärde mitt utträde.

Slutord

Svensk forskning och försöksverksamhet med potatis expanderade och stabiliserades åren 1957—1990. Orsakerna var ett starkt påtalat samhällsbehov av kunskaper, som kunde leda fram till en rationell potatisproduktion och förbättrad potatiskvalitet. Den industriella tillverkningen av olika potatisprodukter som chips, pommes frites m.m. bidrog också. Finansieringen av forskningen löstes elegant genom att s.k. importavgiftsmedel avsattes till verksamheten. De statliga regleringsföreningarna, som var en följd av riksdagens beslut om att rationalisera jordbruket var en annan viktig faktor. Mycket betydelsefull var också den statliga försöksverksamheten på jordbrukets område. Den hade goda fasta resurser och kompetens. Dessutom en organisation som lätt kunde hantera administrationen av de nya försöksserier med potatis, vilka startades 1957. Denna organisation, som mer eller mindre avvecklades i början av 90-talet, har stor del av äran för att resultatet blev så bra. Samarbetet mellan alla ansvariga inom potatisnäringen var förtroendefullt och det samlade resultatet för perioden

1960-1990 måste betecknas som lysande. År 1960 odlades matpotatis på 90200 ha. År 1990 var arealen 25300 ha, en minskning med 63500 ha. Den totala skörden var 1960 1047680 ton och 1990 834200 ton. Avkastningen per ha var 1960 165 dt och hade 1990 ökat till 331 dt.

Dessutom var kvaliteten mycket bättre 1990 än 1960. Det bör också observeras att potatissorterna i stort sett var desamma 1990 som 1960. Svensk potatisproduktion hade alltså under 30 år genomgått en revolutionerande utveckling i vilken alla med intresse för och anknytning till potatisnäringen bidragit. Samtidigt kunde vi som forskare konstatera att det fortfarande fanns möjligheter till ytterligare rationaliseringar, och ansträngningar gjordes för att fortsätta arbetena, men av många anledningar avstannade det hela. SLU tvingades införa besparingar, företrädare för grundforskningen kritiserade orättvist den tillämpade forskningen samtidigt som SLU:s ledning var mycket kallsinnig till denna.

Det är intressant att år 2010 kunna läsa om hur forskningens organisation och finansiering ifrågasätts. Forskare, som måste söka anslag för att få sin lön och som måste ägna mycket tid åt att skriva ansökningar av vilka bara ca 10 procent beviljas. Forskare utan anställningstrygghet, som ändå förväntas att arbeta effektivt. Högt kvalificerade forskare, som använder sin tid åt att läsa ett berg av ansökningar, av vilka sedan 90 % avslås i brist å medel. Samtidigt rapporteras att åtskilliga miljarder av anslagsmedel ligger oanvända! Det känns märkligt att konstatera att det, när jag började min forskarbana, fanns en organisation, Statens Jordbruksförsök, som inte alls hade dessa problem. Här fanns en fast organisation, med kompetenta forskare, resurser och kompetens för analyser, en väl fungerande administration samt ett fast anslag varje år. Detta betydde bl.a. trygghet i arbetet,

resurser att genomföra uppgjorda planer, planläggning med fasta ekonomiska ramar kända. Trots att den 1962 införlivades med Lantbrukshögskolan bekämpades detta utmärkta system av företrädare för de grundläggande ämnena, som tyvärr inte hade lika förmånliga förhållanden. De valde nu att med alla medel söka krossa den tillämpade forskningen, vilket också lyckades. För alla parter hade det dock varit bättre om den grundläggande forskningens företrädare i stället arbetat för att få samma struktur och samma förutsättningar som den tillämpade. Uppenbarligen har nu många kommit till insikt om att nuvarande system är förödande för den framtida svenska forskningen.

År 2016 kan de senaste åren summeras på följande sätt. Den nedmontering av svensk jordbruksforskning, som inleddes i början av 1990-talet då den jordbrukspolitiska inställningen förändrades har satt sina djupa spår. Under en period var således de studenter, som åkte ut till gymnasierna för att informera av Rektor påbjudna att inte nämna ordet lantbruk. Detta trots att de representerade Sveriges Lantbruksuniversitet med viktiga utbildningar, som endast kan fås vid SLU! Utbildning som riskerar att lärare och studenter får jord under naglarna, ansågs inte vara fin nog och har väl ännu 2016 inte helt återfått sin verkliga status. Dock har de styrande i landet nog insett att primärproduktion av livsmedel är synnerligen viktigt och när detta skrivs 2016 inväntas med stor spänning den utredning om svensk livsmedelsstrategi som politikerna har utlovat. FN har angivit att livsmedelsproduktionen bör öka med 60-70 %, vilket tyder på allvaret då det gäller den framtida försörjningen av jordens befolkning. Produktionen skall dessutom vara effektiv, hållbar och vänlig mot miljön. Jordbruksforskningen har nog aldrig tidigare haft ett angelägnare, men också svårare arbete att utföra än det, som nu väntar! Det är då märkligt, t.o.m. upprörande, att SLU:s ledning praktiskt taget aldrig talar om vad jordbruksforskning i samarbete med näringslivet kan åstadkomma! Självt har jag aldrig fått något tack, fränsett en guldmedalj som lån, en utmärkelse, som enligt min chef utfaller automatiskt så länge inte grova tjänstefel begåtts!

Sveriges Lantbruksuniversitet kan också med fog utnämnas till framtidens universitet! Till det positiva hör att campus Ultuna fått många nya byggnader och därmed bättre lokaler för såväl administration som undervisning. De ekonomiska påfrestningarna, som följt har dock drabbat både institutionerna och Ultuna studentkår hårt, institutionerna har fått minska sin personal och lokalhyrorna har ökat kraftigt! Studentkåren fick sin årshyra höjd med 10% alltså 60000 kr. Historielösheten är dessutom påtaglig och den gamla metaforen: "Den som inte bryr sig om sin historia riskerar att förlora sin framtid!" beaktas inte alls. Positivt är dock att många träd har planterats på Campus, vilket leder till en mycket trivsamt och positivt yttre miljö!